

QALBLAR RASSOMI ZULFIYAXONIM IJODI

G`ofurova Gavhar Botir qizi
Toshkent tibbiyot akademiyasi
tibbiy pedagogika fakulteti 4-bosqich talabasi

Annotatsiya. Ushbu maqolada muallif o`zining Zulfiya ijodini o`rganish mobaynidagi his qilganlari, uni hayratda qoldirgan kechinmalarini yozgan. Zulfiya she`rlarida o`z hayotining jon tomiri urib turganini ko`rsatib bergan.

Kalit so`zlar: “hayot varaqlari”, mushoira, «Bahor keldi seni so`roqlab», «Orzu to`lqinida oqaman.», Hamid Olimjon

Annotation. Article covers the author's research in the study of Zulfiya's work, experiences that surprised her. Puts the case that Zulfiya's poems show her life's soul beating.

Key words: “hayot varaqlari”, mushoira, », «Bahor keldi seni so`roqlab», «Orzu to`lqinida oqaman.», Hamid Olimjon

Xonamda kompyuter qarshisida o`tirar ekanman, You Tube sahifasida Zulfiyaxonim haqidagi hujjatli film chiqib qoldi. O`ylab o`tirmay uni ko`rishni boshladim. Ellik sakkiz daqiqalik hujjatli film. Hayotda har bir insonning hayoti kitob qilib yozgulik bo`lur. Lekin rejissyorlar nega aynan Zulfiyaxonimning hayotini film qilishga kirishishdi? Savollar boshimda aylana boshladi. Javoblar esa xuddi yerda emas osmonlarga yashiringandek, buni Zulfiya o`zi bilan olib ketgandek edi.

Eng gullagan yoshlik chog`imda,
Sen ochilding ko`ngil bog`imda.
Shunda ko`rdi ko`zim bahorni,
Shunda qalbim tanidi yorni.

Men hujjatli filmni ko`rishda davom etar ekanman uning bu so`zlaridan beixtiyor jilmaydim:

“...Yozishni boshlaganimga ancha bo`ldi. Va 1933-yilda birinchi she`riy to`plamim chiqdi. Yosh ekanman, o`ylamasdan bu to`plamga “Hayot varaqlari” deb nom berdim. 18 yashar qizda qanday hayot varaqlari bo`lishi mumkin?... “

Xuddi meni va atrofimdagi yoshlarni aytgandek bo`ldi. Balki, biz hayot sinovlari deb ataydiganlarimiz yillar o`tib ko`zimizga bolalikning beg`ubor rang-barangligidek ko`rina boshlar. Balki shunday shaffof fikrlari uchun biz uni hamon yodda saqlarmiz.

Baxtim bor: ajoyib kishilar aro,
Tug`ilib, gurkirab... keksayar umrim,
O`shalar she`ringa baxsh etgan sado,
Hayotim yo`lini yoritgan nurim.
Biri yuzlarimga baxsh etar kulgu,
Biri qonlarimga solar hayajon.

Biri olg'a chorlar bo'lib oq orzu,
Biri der: hayotsan, yur orzu tomon.

Kichkina Zulfiya tabiatni sevar, uzoqlarga tikilib onasi Xadicha opadan uzoqdagi tog'lar orqasida nimalar bor deb so'rar edi. Hech kim bilmaydi, uyoqlarda hech kim bo'lmagan. O'sha patylarda Zulfiya oradan qanchadir vaqtlar o'tib, jahon kezishini, ko'plab adabiy mukofotlar olishini, uning she'rlari Afrika va Hindiston, Rossiya va Qozog'istonda yangrashini o'ylaganmidi? Kurrayi zaminning turli joylaridan she'riyat muxlislari unga yuzlab xatlar yuborib, Indira Gandining o'zi Zulfiyaga "Nilufar" nomli nufuzli mukofotni taqdim etgan. Zulfiyaning yuraklarni zabt etgan misralarni qanday atash mumkin? Madhiya, tarona... Yo'q, bu so'zlarda qandaydir tantanavorlik bor. Zulfiya she'riyatiga xos xususiyat – chuqur samimiyat, nozik o'ychanlik, nurli dard va yorqin obrazlilikdir.

Endi Hindistoni ustida oftob,
Shuning-chun yosh, dadil, munavvar boqar,
Bizni she'r bahsiga qiladi xitob
Qo'shiq yuraklardan daryoday oqar.

Go'zal tarjimondir zangori oqshom,
Har yurak hamdam,
Bizning mushoira etadi davom,
Do'stim, kel sen ham!

Anna Axmatova uning eng yaqin do'stlaridan bo'lgan, o'zbek nonlarini tatib ko'rishiga ham bizning shoiramiz sabab bo'lgan. O'zbek namoyonda shoir va yozuvchilari Zulfiya oilasining ham do'sti ham mushoiradoshlari bo'lishgan. Bulardan Oybek, G'afur G'ulom, Mirzo Tursunzoda, Jalol Ikromiy, Sadridin Ayniy, Sajjod Zohir, Stepan Shipachyov, Qaysin Quliyev, Marvarid Dilboziy, Mustay Karim uning xonadoniga tashrif buyurib turishgan.

Qay dil chamani boy, jozib nafasi,
Kimning fikri o'tkir, teran, bokira?
Bu gurung – shoirlar musobaqasi –
Sharq she'riy chamani, bu mushoira!

Hind tuprog'i uzra quyilib oqshom,
Kunduz olgach dam,
Jo'shqin mushoira etadi davom,
Do'stlar bo'lib jam.

Zulfiya she'rlari harorat bilan bitilgan ehtirosli, hayotbaxsh she'rlardir. Ular xoh vatan haqida, uning go'zal tabiati, mehnatkash odamlari, buyuk bunyodkorlik qudrati xususida bo'lsin, xoh insonlarning turfa his-tuyg'ulari: mehr-muhabbat,

quvonch-u shodlik, baxt, saodatni tarannum etishga bag'ishlangan bo'lsin, barchasida hayotsevarlik, o'quvchida yorug' kayfiyat paydo etish istagi hukmronidir.

Bu fikrning isbotini shoiraning «Orzu to'liqinida oqaman.», «Bahor keldi seni so'roqlab», « Biri yuzlarimga baxsh etar kulgu», she'rlari misolida ko'rib chiqish mumkin.

Hayot kitobimni bexos varaqlab,
Men o'tgan umrga achinmay qo'ydim.
Tabassum o'rnida kuldim charaqlab.
Suyish kerak bo'lsa - telbacha suydim.

Kiyganim ipakmi, chitmi yo kimxob,
Yurak boyligidan qilmabman parvo.
Meni og'ushlagan hayot naq oftob,
Yangi qo'shiq talab unda har saboq.

Men o'tgan umrga achinmay qo'ydim,
Hech kimda ko'rmayin umrimga o'xshash:
Suydim,
Erkalandim,
Ayrildim,
Kuydim,
Izzat nima - bildim.
Shu-da bir yashash!..

Shoiraning she'rlari haqida, ularning latofati, insoniy jozibasi, teranligi to'g'risida juda ko'p gapirish mumkin. Lekin men bugun boshqa bir savolga javob izlayapman – Zulfiyani odamlarga ardoqli qilgan, adabiyotimizning yorqin yulduzlaridan biriga aylantirgan, XX asrning buyuk ayollari qatoriga qo'shgan asosiy omil nimadir? Menimcha. Bu – uning e'tiqodi, juda yuksak ma'naviy va axloqiy fazilatlarini, dili bilan tilining birligi, she'rlarida madh etgan insoniylik, vafo, sadoqat va diyonat degan narsalarga o'zi hayotda og'ishmay amal qilganida.

Gul-u rayhonlarning taraldi atri,
Samoni qopladi mayin bir qo'shiq.
Bu qo'shiq naqadar oshno, yaqin,
Naqadar hayotbaxsh, otashga to'liq.
Bahorgi burkangan sen sevgan elda,
Ovozing yangradi jo'shqin zabardast.
O'lmagan ekansan, jonim, sen hayot,
Men ham hali sensiz olmadim nafas.

Qo'limga qalam oldim. Kompyuter o'chirdim. Vujudimdagi borini she'r qilib qog'ozga to'kib sochishni istardim . Negadir shu dam mening niyatim o'z

dardimni emas, Zulfiyaning kechirganlari haqida yozish edi. 20 yoshli qalbm bilan unga ham havas ko`zi bilan, ham ayanch hissi bilan boqardim. Bir ayol uchun qayerdan shuncha sinov? Va bir ayol uchun qanday qilib bunchalik shuhrat? Yo`q. qani, bir so`z kelsa.

She`riyat o`rgatiladigan fan emas, uning kitobi yo`q. U ichingda bo`ladi. Shoiramiz esa she`riyatning ichida bo`lgan, yashagan. Nafasi so`z, nigohlari satr bo`lgan bu ayolni bizning qalbimiz unutsada, har bahor shamoli bilan u yana kelaveradi, har o`rik gullaganda iforlari eslataveradi...

Hissiyotga tōldirib dilni,
Kengaytirib kichik kōngilni,
Duolarga ijobat etib,
Tabiatni chamanzor etib,
Baxtimizdek kularmish Bahor,
Bugun tunda kelarmish Bahor..

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Зулфия. Асарлар. Уч томлик. -Т.: Фафур Гулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти, 1983-1986 йил.
2. Zulfiya. Tong bilan shom aro. Saylanma. –Т.: Sharq 2006.
3. Ёўлдошев Қ. Адабиёт ўқитишнинг илмий-назарий асослари. Тошкент:Ўқитувчи, 1996.
4. Yo`ldoshev Q. B.Qosimov, V.Qodirov, J.Yo.,ldoshibekov. Adabiyot. Umumiy o`rta ta`lim maktablarining 7-sinfi uchun darslik-majmua. –Т.: Sharq,2013.
5. ҲасановаҲ. Мактабда Зулфия ижодини ўрганиш. Тошкент, Ўқитувчи, 1991.
6. Kenjayev. F. (2022). Interpretations of the Image of Jaloliddin Manguberdi in the Literature of the Independence Period. Spanish Journal of Innovation and Integrity, 4, 42-45.
7. Norov.I., & Javlon.Y. (2021). “ANALYSIS OF STARRY NIGHTS”. Research Jet Journal of Analysis and Inventions, 2(02), 1-3.
8. Ўрта махсус, касб хунар таълимининг умумтаълим фанлари Давлат таълим стандартлари ва ўқув дастури. –Т.: Шарқ, 2008.
9. ҚамбароваС. Мустақил мутолаа ва адабий таҳлил. Тошкент, 2015.
10. Qayumov A. Shoira Zulfiya. Hayoti va ijodi haqida ocherk. O.,zadabiynashr, Toshkent, 1975.